

- รวมนิทานสอนคุณธรรม 27 เรื่อง
- รวม 80 กิจกรรมสอนคุณธรรม
- รวม 87 ภาพจากบุคคลสำคัญของโลก

20 คุณธรรม สำหรับ เด็กดี

หนังสือที่
พ่อแม่+ครู
ต้องอ่าน

คำนิยมโดย

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

ESTEVE PUJOL I PONS เขียน
กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ แปล

20 คุณธรรม สำหรับ เด็กดี

หนังสือที่
พ่อแม่+ครู
ต้องอ่าน

Esteve Pujol i Pons เขียน
Inés Luz González ภาพประกอบ
กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ แปล

น่านมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จัดพิมพ์

VALORES PARA LA CONVIVENCIA

VALUES FOR LIVING TOGETHER

20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี

Esteve Pujol i Pons เขียน

Inés Luz González ภาพประกอบ

กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์ แปล

ศศิพิมพ์ จิรศักดิ์ บรรณาธิการต้นฉบับ

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2550

ราคา 298 บาท

ฉบับ e-book ราคา 217 บาท

Original Spanish title: Valores Para La Convivencia

Text: Esteve Pujol i Pons

Original Edition © PARRAMON EDICIONES, S.A. Barcelona, España

World rights reserved.

© Copyright of this edition: NANMEEBOOKS PUBLICATIONS CO., LTD.

Thai translation copyright © 2007 Nanmeebooks Publications Co., Ltd.

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทย 2550: สำนักพิมพ์น่านมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

อี ปองส์, เอสเตเว ปูยอล.

20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี. -- กรุงเทพฯ: น่านมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2550.

200 หน้า.

1. ความดี. I. กัญญารัตน์ จิราสวัสดิ์, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

170

ISBN 978-974-9601-56-3

ISBN 978-616-04-1021-7 (ฉบับ e-book)

กรรมการผู้จัดการ สุวดี จงสถิตย์วัฒนา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการสายผลิตภัณฑ์ ราตรี สังสกฤษณ์ ผู้จัดการ
สำนักพิมพ์กองวิชาการ สุชาดา งามวัฒนจินดา บรรณาธิการบริหาร สุภารัตน์ ภูไตรรัตน์ บรรณาธิการ
สุนันท์ ลีลาผาสุข หัวหน้าฝ่ายผลิต สุภาพร พงศ์ไกรศรีศิริ ฝ่ายผลิต จรัสศรี พรหมเทพ หัวหน้าฝ่ายพิสูจน์
อักษรและตรวจจสอบ สุเทพ พรหมมงคล ฝ่ายพิสูจน์อักษรและตรวจจสอบ จิราพร เสงเจริญ หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม
กฤษดา แสงสงค์ ฝ่ายศิลปกรรม สัจจา มงคลรัตน์ คอมพิวเตอร์กราฟิก สุชาย เสมารเงิน มณฤดี พรชัยวรกุล
สำนักงาน บริษัท น่านมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0-2670-9800, 0-2662-3000 โทรสาร 0-2662-0919

E-mail: editorial@nanmeebooks.com

เพลทที่ โอเชียนฟิล์ม โทร. 0-2215-4760 พิมพ์ที่ พิมพ์ดี โทร. 0-2803-2694

จัดจำหน่ายทั่วประเทศ บริษัท น่านมีบุ๊คส์ จำกัด เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี)

ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 www.nanmeebooks.com

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน อาทิ หน้ากระดาษสลับกัน หน้าซ้ำ หน้าขาดหาย

สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนใหม่ให้ โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่ด้านบน

หรือติดต่อฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ โทร. 0-2662-3000 # 4324

คำนำสำนักพิมพ์

เป็นที่ยอมรับกันว่าการเลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา นอกจากจะต้องเน้นปลูกฝังในเรื่องสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความฉลาดทางอารมณ์แล้ว ยังต้องเน้นเรื่องคุณธรรมอีกด้วย เพราะคุณธรรมส่งผลต่อพฤติกรรม ความคิด และจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กเป็นคนดี และอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

แต่การสอนเด็กด้วยการพูดเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้เด็กเข้าใจคุณธรรมเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน ดังนั้นพ่อแม่และครูจึงเป็นคนสำคัญที่จะชี้แนะและปลูกฝังคุณธรรมเหล่านี้โดยทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ถ้าพ่อแม่และครู เป็นตัวอย่างที่ดี เด็กก็จะค่อยๆ ซึมซับและทำตามตัวอย่างที่เขาเห็น แต่ถ้าพ่อแม่และครูไม่เข้าใจคุณธรรม เด็กก็จะไม่เรียนรู้และไม่ทำตาม

หนังสือ “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” จึงจัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือสำหรับพ่อแม่และครูที่ต้องการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กอายุไม่เกิน 12 ปี โดยคุณธรรม 20 ข้อนี้ได้รับการคัดเลือกจากนักวิชาการกว่า 80 ท่าน ในแต่ละบทจะอธิบายความหมายของคุณธรรม วิธีสอนคุณธรรมให้เด็กเข้าใจ ภาชิตและนิทานที่สอนคุณธรรม และกิจกรรมสอนคุณธรรมสำหรับเด็ก ซึ่งช่วยให้พ่อแม่และครูเข้าใจและทราบแนวทางในการสอนคุณธรรมอย่างถูกต้อง

สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เมื่อพ่อแม่และครูได้อ่านและปฏิบัติตามคำแนะนำและกิจกรรมในหนังสือเล่มนี้แล้ว จะสามารถสอนและปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็ก จนเขามีคุณธรรมติดตัว เติบโตขึ้นมาเป็นคนดีในสังคม และจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

คำนิยม

ดิฉันขอชื่นชม บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด ที่ผลิตหนังสือที่ดีๆ สำหรับเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งหนังสือเชิงวิชาการให้ความรู้ด้านต่างๆ และหนังสือที่ให้ความสนุกเพลิดเพลิน หนังสือดีๆ เหล่านี้จะมีส่วนกระตุ้นเยาวชนให้สนใจการอ่านมากขึ้น

หนังสือ “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” เล่มนี้ มีเนื้อหาง่ายๆ แต่ให้แง่คิดด้านคุณธรรม และคำนิยมที่พึงประสงค์ตามวัฒนธรรมไทย เช่น การแสดงความเคารพ ความสุภาพ เป็นต้น เป็นการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายแก่เยาวชน กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งมีนโยบายสนับสนุนการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ในสังคมไทย จึงเห็นด้วยกับการพิมพ์เผยแพร่หนังสือ “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” เล่มนี้ เป็นอย่างยิ่ง

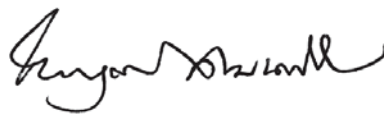
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำนิยม

เนื่องในโอกาสที่ บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด ได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” ผมขอแสดงความยินดีมายังผู้บริหารและทีมงานบริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด ทุกท่าน ที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือที่ดีมีคุณภาพ

หนังสือเรื่อง “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” เป็นหนังสือที่ให้แนวทางคุณธรรม 20 ข้อ สำหรับผู้ปกครองหรือครูเพื่อนำไปประกอบการใช้สอนเด็กให้เป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีในสังคม สามารถพัฒนาตนเองในการทำมาหากิน ช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ถือได้ว่าการดำเนินการดังกล่าวของบริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคม แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จดังกล่าวเนื่องมาจากความมุ่งมั่นพยายามของทีมงานทุกคน ที่มีความตั้งใจที่จะสร้างสรรค์หนังสือที่มีประโยชน์แก่ทั้งเด็ก เยาวชน ครู ผู้ปกครอง และสังคม

ในโอกาสนี้ ผมขอส่งความปรารถนาดีและขออวยพรให้ทีมงานของบริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด ทุกท่าน ประสบแต่ความสุข ความเจริญ และประสบความสำเร็จตลอดไป

(นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนิยม

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการยึดหลัก “คุณธรรมนำความรู้” เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ด้วยการเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย จึงเป็นเรื่องน่ายินดีที่ บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด ได้จัดพิมพ์หนังสือ “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” ขึ้น ซึ่งเป็นหนังสือที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ที่ได้นำเสนอคุณธรรมที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละคุณธรรม โดยนำเสนอวิธีสอนและเรื่องประกอบที่น่าสนใจ สามารถทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมและเชื่อมโยงสู่ชีวิตได้อย่างกลมกลืน ช่วยให้การนำคุณธรรมสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน หรือการปลูกฝังคุณธรรมในครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหนังสือที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทุกคนควรอ่าน

ดิฉันขอแสดงความชื่นชม บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด ที่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สังคมไทย ด้วยการจัดพิมพ์หนังสือ “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” เพื่อคุณภาพที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยอย่างแท้จริง

(คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนิยม

“20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี” เมื่อได้อ่านแล้วขอชื่นชมผู้เขียนที่คิดอะไรได้ลึกซึ้ง และสามารถดึงออกมาเป็นแนวปฏิบัติได้

การวิเคราะห์ความดีออกมาเป็นพฤติกรรมถึง 20 พฤติกรรมพร้อมคำอธิบาย และให้เข้าใจชัดเจนด้วยกิจกรรม

ถือเป็นคู่มือฝึกฝนการทำความดีได้อย่างดียิ่ง

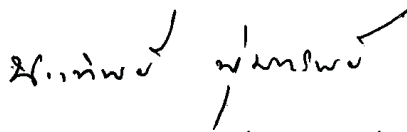
หนังสือเล่มนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ควรอ่านเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเตรียมตัวเป็นโค้ชให้กับเยาวชนของชาติ

วันนี้เราพูดถึง แผนที่ดี ก็ขอเสริมว่า พบแล้ว คู่มือปฏิบัติการแผนที่คนดี!

และขอชื่นชม บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด ที่นำหนังสือดีๆ เช่นนี้ ออกสู่สังคม

ขอสรุป ณ บรรทัดสุดท้ายนี้ว่า “สร้างคุณธรรมต้องนำด้วยกิจกรรม” และ “ผู้ทำกิจกรรมอย่างรู้เป้าหมาย คุณธรรมย่อมเติบโตอย่างมีรากแก้ว”

ดิฉันหวังว่า บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด จะออกหนังสือดีๆ เช่นนี้อีกต่อไป ขอเป็นกำลังใจ

(นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

สารบัญ

บทนำ.....10

 01. ความเคารพ RESPECT.....17

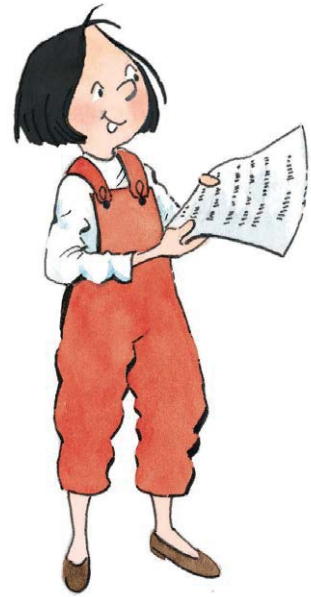
 02. ความอดทน PATIENT.....25

 03. ความอุตสาหะ PERSEVERANCE.....35

 04. ความรอบคอบ DISCREET.....43

 05. มารยาท POLITENESS.....53

 06. ความรับผิดชอบ RESPONSIBILITY ..67

 07. การจัดระเบียบ ORDER75

 08. ความจริงใจ SINCERITY.....83

 09. ความไว้วางใจ TRUST.....91

 10. การสื่อสาร COMMUNICATION99

 11. ความใจกว้าง TOLERANCE109

 12. ความคิดสร้างสรรค์ CREATIVITY117

 13. ความร่วมมือ COOPERATION125

 14. ความเห็นอกเห็นใจ SYMPATHY133

 15. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ GENEROSITY ...141

 16. มิตรภาพ FRIENDSHIP151

 17. เสรีภาพ LIBERTY159

 18. ความยุติธรรม JUSTICE.....167

 19. สันติภาพ PEACE.....175

 20. ความสุข HAPPINESS.....183

 ผังเชื่อมโยง 20 คุณธรรม192

และ 28 คุณลักษณะ

 ประวัติบุคคลสำคัญ194

แนะนำผู้เขียน.....200

บทนำ

คุณธรรมทำให้เราอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พ่อแม่และครูต้องปลูกฝังคุณธรรมต่างๆให้กับเด็ก เพื่อให้เขาอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ เพราะเด็กต้องพึ่งพาสังคมนับตั้งแต่วันที่เขาลืมตาจู่โลก ถ้าเด็กไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ ก็จะเป็นปัญหาทั้งกับตัวเองและคนอื่น ๆ ดังนั้นเราต้องปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อให้เขาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การสอนเรื่องการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่พ่อแม่และผู้ปกครองควรอบรมสั่งสอนเด็กเป็นสิ่งแรกๆ ซึ่งในหนังสือเล่มนี้จะบอกวิธีที่จะทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การทำความดีให้กับตัวเองและคนอื่น การลดความขัดแย้งระหว่างกัน การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ฯลฯ

ด้วยเหตุนี้คุณธรรมจึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ถ้าเราสอนให้เด็กมีมารยาท รู้จักเคารพคนอื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พุดจาสุภาพ เขาก็จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นคนดีในสังคมและประเทศชาติต่อไป

การปลูกฝังคุณธรรมเริ่มต้นจากที่บ้านและโรงเรียน

ถึงแม้ว่าการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังเรื่องคุณธรรมเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ แต่แนวคิดและวิธีการอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรมก็มีมาตั้งแต่สมัยก่อนแล้ว

พ่อแม่และครูมักจะสอนเด็กว่า “ทำอย่างนี้จะทำให้มีความสุข แต่ถ้าทำอย่างนั้นจะไม่มีความสุข” โดยหวังให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เราเคยผ่านมามาก่อน แต่การสอนอย่างเดียวยังไม่ทำให้เขาได้ลองทำ สิ่งที่สอนไปก็เปล่าประโยชน์ ดังนั้นพ่อแม่และครูจะต้องถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ให้กับเด็ก รวมทั้งให้เด็กค่อยๆ ฝึกฝนและสั่งสมคุณธรรมต่างๆ เพื่อให้เขานำไปปรับใช้ในชีวิตของเขา

การปลูกฝังความรู้และคุณธรรม จะต้องเริ่มต้นขณะที่เด็กอายุน้อย โดยเริ่มจากที่บ้าน และเสริมที่โรงเรียน ซึ่งทั้งสองที่นี้ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนเด็กเรื่องคุณธรรมเป็นอย่างมาก

คุณธรรมทุกข้อสำคัญเท่าเทียมกัน

แต่ละคน แต่ละครอบครัว แต่ละกลุ่มในสังคม ล้วนมีมาตรฐานที่เหมือนกันและแตกต่างกัน บางครอบครัวปลูกฝังให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ บางครอบครัวเน้นเรื่องความจริงใจและการรักษาคำพูด บางครอบครัวก็ให้ความสำคัญกับเกียรติยศมากกว่าสิ่งอื่น

จะเห็นได้ว่า มาตรฐานของแต่ละคนหรือแต่ละครอบครัวนั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การศึกษา และประสบการณ์ ทำให้ความคิด ทักษะ ค่านิยมของแต่ละคนแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ามาตรฐานของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่การสอนคุณธรรมให้กับเด็กนั้น จะเน้นไปเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้ เพราะคุณธรรมทุกข้อมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และมีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นพ่อแม่และครูจะต้องให้ความสำคัญกับคุณธรรมทุกข้อเท่าๆกัน และปลูกฝังไปพร้อมกัน เมื่อทำเช่นนี้เด็กก็จะใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ไม่เอนเอียงไปกับคุณธรรมด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป

เกี่ยวกับหนังสือ “20 คุณธรรมสำหรับเด็กดี”

หนังสือเล่มนี้เขียนขึ้นเพื่อใคร

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูที่ต้องการอบรมสั่งสอนเด็กที่มีอายุไม่เกิน 12 ปีให้เป็นคนดีมีคุณธรรม หรือเหมาะสำหรับพ่อแม่และครูที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก รวมทั้งอยากเรียนรู้และเติบโตไปพร้อมกับเขา

หนังสือเล่มนี้ใช้อย่างไรและใช้เมื่อไร

พ่อแม่และครูไม่จำเป็นต้องสอนคุณธรรม 20 ข้อโดยเรียงตามลำดับในหนังสือ ให้พิจารณาว่าเรื่องใดจำเป็นและสำคัญในขณะนั้น แล้วสอนคุณธรรมโดยใช้กิจกรรมสำหรับเด็ก นิทาน ภาษิต ที่เสนอแนะไว้ในหนังสือมาเป็นสื่อในการสอนเด็กตามโอกาส

เมื่อเด็กป็นขึ้นมานั่งบนตัก เราอาจใช้โอกาสนี้เล่านิทานให้เด็กฟัง หรืออาจใช้นิทานทั้งจากหนังสือเล่มนี้และนิทานเล่มอื่นๆ ที่เราเห็นว่าดีมาเล่าให้เด็กฟังก่อนเข้านอน เพื่อให้เขาได้ซึมซับคุณธรรมและสิ่งดีๆ หรืออาจจะใช้ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ต่างๆ มาช่วยสื่อความหมายสิ่งที่เราต้องการสอนเขา

เราสามารถใช้นิทาน ภาพยนตร์ หรือเกมมาเป็นสื่อในการสอนคุณธรรม บางเกมนั้นแค่ใช้คำศัพท์ง่ายๆ หรือประโยคคำถามไม่กี่ประโยค ก็สามารถเชื่อมโยงไปถึงเนื้อหาที่เราต้องการสอนเด็กได้แล้ว นอกจากนี้กิจกรรมต่างๆ ที่แนะนำในหนังสือเล่มนี้สามารถดึงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่มีอยู่ในตัวเด็กออกมา ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ และจุดประกายความคิดให้กับเด็ก

ก่อนที่จะพ่อแม่จะเรียนรู้ว่า การเป็นพ่อแม่ที่ดีนั้นต้องทำอะไร หรือจะสอนเด็กให้เป็นคนดีได้อย่างไร บางครั้งอาจต้องสอบถามจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ แต่ท้ายที่สุด เราก็ต้องเป็นคนกำหนดเป้าหมายและวิธีสอนเด็กด้วยตัวเอง ความรับผิดชอบนี้อาจจะหนัก แต่ก็ เป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องทำ

ทำไมจึงต้องเป็นคุณธรรม 20 ข้อนี้

คุณธรรม 20 ข้อนี้ ได้รับการเลือกสรรโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากสาขาวิชาต่างๆ 80 ท่าน และใช้เวลา 6 ปี ในการสรุปและรวบรวมจนได้เป็นหนังสือเล่มนี้

ก่อนที่จะเลือกคุณธรรมแต่ละข้อมานั้น ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบพอสมควร เพราะคุณธรรมเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ความคิด และจิตใจของเด็ก ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ

ถึงแม้คุณธรรม 20 ข้อนี้จะไม่เหมือนกัน แต่ก็มี ความเกี่ยวพันกันอย่างเหนียวแน่น เราไม่สามารถสอนเด็กเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ แต่ต้องสอนคุณธรรมทุกข้อควบคู่กันไป เพราะถ้าไม่มี สันติภาพก็ จะไม่มีการสื่อสาร ถ้าไม่มีความยุติธรรมก็จะไม่เกิดสันติภาพ ถ้ามีความเคารพก็เท่ากับว่ามีมารยาท ถ้าไม่มีความอดทนก็จะไม่เกิด ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือความเห็นอกเห็นใจ ส่วนความคิดสร้างสรรค์และความไว้วางใจก็เป็นพื้นฐานของความสุข เป็นต้น

คุณธรรมแต่ละข้อมีความแตกต่างกัน แต่เราสามารถนำคุณธรรมที่สำคัญมาสอนเป็นพื้นฐานให้แก่เด็ก โดยอาจจะเรียงตามลำดับในหนังสือหรือไม่ต้องเรียงก็ได้ และถ้าพ่อแม่ ครู และเด็ก สามารถเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ให้กับคนอื่นต่อไปเรื่อยๆ เราอาจจะได้เห็นทุกคนในสังคมอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขก็เป็นได้

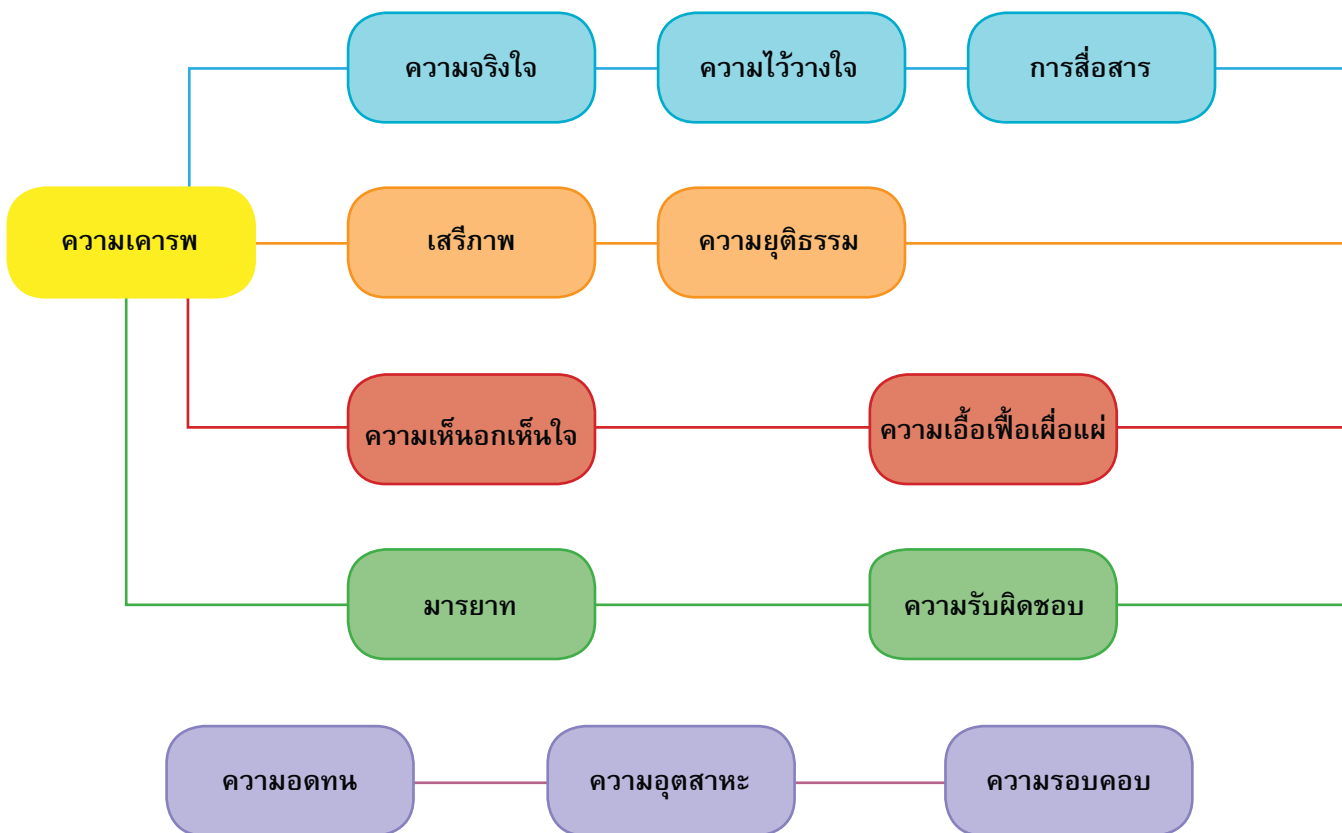
การเชื่อมโยง 20 คุณธรรมเข้าด้วยกัน

เพื่อให้พ่อแม่และครูสอนคุณธรรมได้อย่างเป็นระบบ “แผนภูมิต้นไม้” นี้จะช่วยอธิบายความเชื่อมโยงระหว่าง 20 คุณธรรมนี้ได้

- คุณธรรมหลัก คือ “ความเคารพ” จากการศึกษาพบว่าคุณธรรมข้อนี้สำคัญมาก สามารถแยกออกไปได้อีกหลายคุณธรรม จนไปบรรจบกับสันติภาพ

- “ความอดทน” “ความอดสาหัส” และ “ความรอบคอบ” คุณธรรมทั้งสามข้อนี้จะช่วยส่งเสริมในเรื่องความสมดุล ความมั่นคง และความประนีประนอม ถ้าขาดทั้งสามข้อนี้จะทำให้คุณธรรมในส่วนอื่นขัดแย้งกัน เป็นคุณธรรมที่ช่วยเสริมคุณธรรมอื่นๆ

- “ความเคารพ” รวมกันกับ “มารยาท” จะทำให้เกิดเป็นแนวทางมาตรฐานของคุณ-

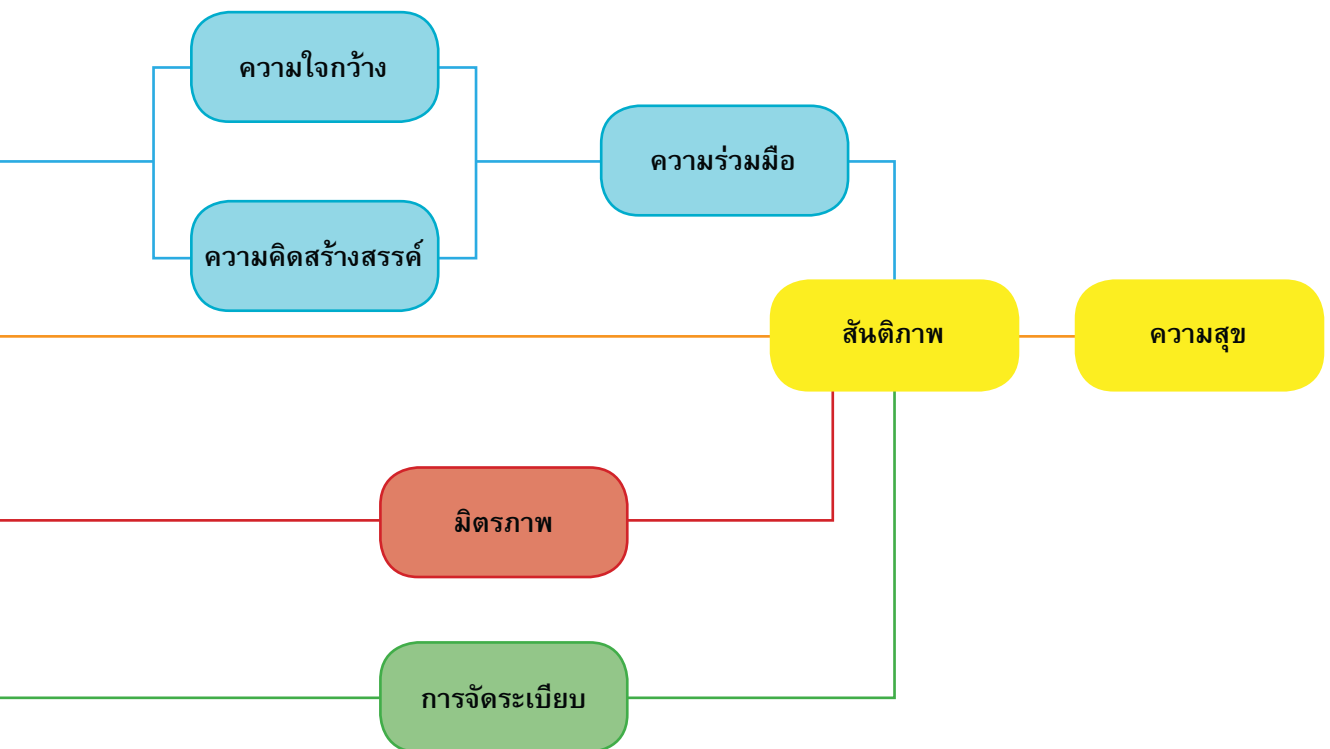
ธรรม และเมื่อรวมกับ “ความรับผิดชอบ” และ “การจัดระเบียบ” ที่เหมาะสม ก็จะทำให้พัฒนาไปสู่สันติภาพได้

- “ความจริงใจ” จะทำให้เกิด “ความไว้วางใจ” เมื่อมีความไว้วางใจทั้งต่อตัวเองและคนอื่น ก็จะทำให้เกิด “การสื่อสาร” ซึ่งนำไปสู่ “ความใจกว้าง” และ “ความคิดสร้างสรรค์” สิ่งที่เกิดจากคุณธรรมทั้งสองข้อสุดท้ายนี้ก็จะนำไปสู่ “ความร่วมมือ” และ “สันติภาพ”

- กิ่งต่อมาเป็นกิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก ประกอบด้วย “ความเห็นอกเห็นใจ” ซึ่งก่อให้เกิด “ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่” อันนำไปสู่การเกิด “มิตรภาพ” และในที่สุดก็จะเกิด “สันติภาพ”

- อีกกิ่งหนึ่งเป็นกิ่งที่เชื่อมโยงคุณธรรมเรื่อง “เสรีภาพ” ร่วมกับ “ความยุติธรรม” ซึ่งนำไปสู่ “สันติภาพ”

- สุดท้ายกิ่งก้านต่างๆ จะไปบรรจบกันที่ “สันติภาพ” และนำไปสู่ “ความสุข” ในที่สุด

จุดมุ่งหมายของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้พ่อแม่และครูได้อ่านเพื่อนำไปใช้สอนคุณธรรมให้กับเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญดังนี้

- เพื่อให้พ่อแม่และครูเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับคุณธรรมต่างๆ ก่อนที่จะถ่ายทอดไปสู่เด็ก เพราะถ้าผู้ใหญ่ยังไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคุณธรรมเหล่านี้ ก็ไม่สามารถสอนเด็กให้มีคุณธรรมที่ถูกต้องได้ แต่เมื่อเด็กได้เรียนรู้คุณธรรมที่ถูกต้อง เขาก็จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
- เพื่อให้พ่อแม่และครูสามารถนำความรู้เรื่องคุณธรรมต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของตัวอย่าง นิทาน ภาษิต และกิจกรรมไปใช้ในการสื่อความหมายของแนวคิดเรื่องคุณธรรมอย่างง่าย ๆ และได้ผล ในหนังสือเล่มนี้มีการดัดแปลงนิทานและเรื่องเล่าบางส่วน อีกทั้งยังเพิ่มเรื่องสั้นบางเรื่องเข้าไป เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องคุณธรรมได้ง่ายขึ้น
- เพื่อให้พ่อแม่และครูเลือกภาษิตจากบุคคลสำคัญของโลกที่เกี่ยวกับคุณธรรมต่างๆ มาสอนเด็กได้ โดยอาจอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้น
- เพื่อให้พ่อแม่และครูสามารถนำกิจกรรมต่างๆ ที่แนะนำไว้ในหนังสือเล่มนี้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กได้ซึมซับคุณธรรมเหล่านั้นจนติดตัว

สิ่งสำคัญที่สุดคือการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง

การแสดงออกของพ่อแม่และครูถือเป็นสิ่งสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็ก และมีผลต่อเด็กมากกว่าการสอนด้วยคำพูด ถึงแม้ในหนังสือเล่มนี้จะรวบรวมกิจกรรม นิทาน หรือภาษิต สำหรับสอนเด็กเรื่องคุณธรรมต่างๆ อยู่แล้ว แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือการทำที่พ่อแม่และครูทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง

นอกจากนี้อย่าสั่งสอนหรือให้เด็กทำตามคำสั่งมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ถ้าไม่สามารถหาวิธีที่จะใช้สอนเด็กได้อย่างเหมาะสม ก็ควรใช้วิธีพูดคุยกับเด็กให้เข้าใจ และหลีกเลี่ยงวิธีการสอนที่ไม่ชัดเจน

เราควรตระหนักว่าเด็กแต่ละคนมีนิสัยไม่เหมือนกัน บางอย่างเราอาจปรับเปลี่ยนเขาได้ แต่บางอย่างก็อาจต้องใช้เวลา สิ่งที่เราควรให้ความสำคัญคือการเป็น “ตัวอย่างที่ดี” ถ้าพ่อแม่และครูแสดงคุณธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ มารยาท ความอดทน ความจริงใจ ฯลฯ เด็กก็จะค่อยๆ ซึมซับและทำตามตัวอย่างที่เขาเห็น แต่ถ้าพ่อแม่และครูไม่รู้ และไม่เข้าใจคุณธรรมเหล่านี้ เด็กก็จะไม่เรียนรู้และซึมซับคุณธรรมที่เหมาะสม

01

ความเคารพ
RESPECT

ความเคารพ คือ
ความยำเกรงทั้งต่อ
ตนเองและผู้อื่น

ความหมายของคำศัพท์คำนี้ในภาษาอังกฤษ (respect) หมายถึง “ความใส่ใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว” หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้ความใส่ใจต่อคนรอบข้าง ไม่ละเมิดหรือล่วงเกินคนอื่น ส่วนการขาดความเคารพ หมายถึง การละเลย ไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น

ความเคารพ คือ การเอาใจใส่สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของ

จะอธิบายคำว่า “ความเคารพ” ให้เด็กเข้าใจได้อย่างไร

วิธีที่ง่ายที่สุดคือ ให้เขาลองจินตนาการ
การให้เด็กได้จินตนาการ จะทำให้เขา
เห็นความแตกต่างระหว่างความเคารพและ
การขาดความเคารพได้ง่ายขึ้น:

1. ให้เด็กสมมติว่าตัวเองอยู่บนยอด
เขาที่ไม่สามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ และ
กำลังมองหมู่บ้านเล็กๆ ที่อยู่ไกลออกไป

2. ให้เด็กสมมติว่าตัวเองอยู่บนรถไฟที่
แออัด ผู้โดยสารบางคนอ่านหนังสือ บางคน
คุยกัน บางคนชมวิวข้างทางเงียบๆ

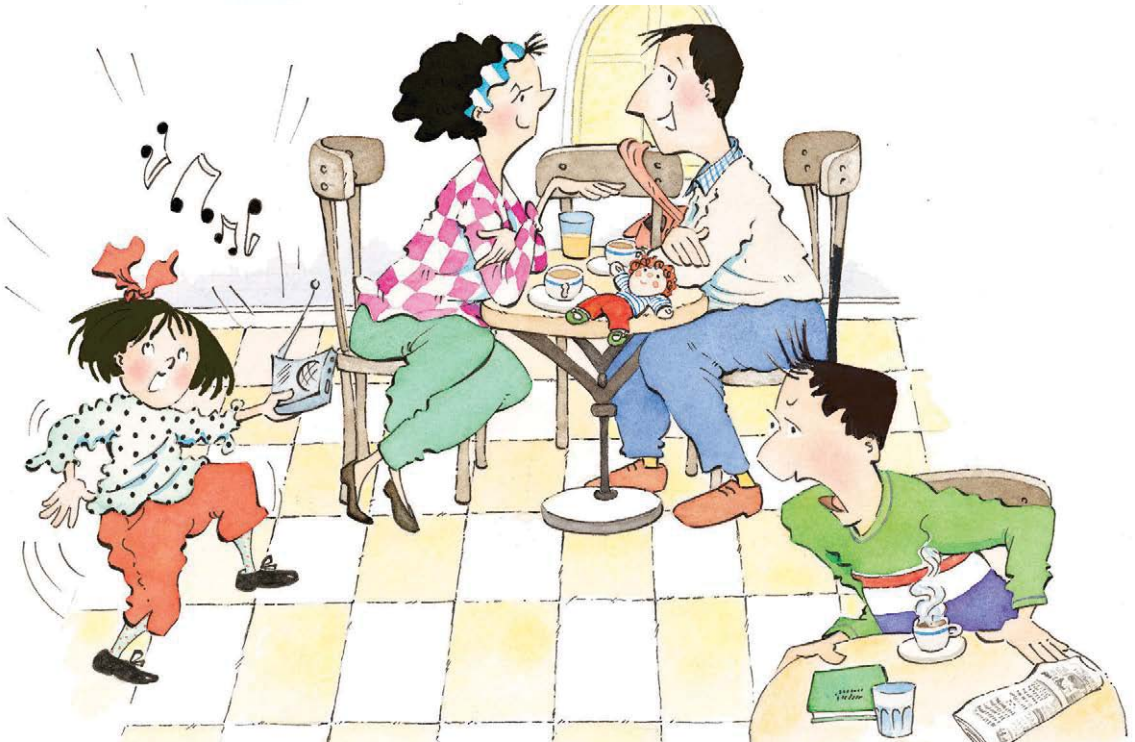
คราวนี้ให้เด็กลองคิดว่า ถ้าอยู่บนยอด
เขาซึ่งห่างไกลผู้คน แล้วเปิดเพลงให้ดังที่สุด
เสียงเพลงอาจไม่รบกวนใครและไม่ถือว่าเป็น
การกระทำที่ขาดความเคารพผู้อื่น แต่ถ้าทำ
แบบเดียวกันบนรถไฟ ก็อาจทำให้ผู้โดยสาร
คนอื่น ๆ ไม่พอใจ และอาจถูกเจ้าหน้าที่หรือ
ผู้โดยสารคนอื่นตำหนิเอาได้ ที่เป็นเช่นนี้ก็

เพราะการกระทำดังกล่าส่งผลกระทบต่อคน
รอบข้าง และยังขาดความเคารพยำเกรงต่อ
คนอื่นด้วย

เพราะเหตุใดการกระทำแบบเดียวกันจึง
ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต่างกัน นั่นเป็นเพราะว่า
บนยอดเขาไม่มีผู้คนอยู่รอบตัวเรา ในขณะที่
บนรถไฟมีผู้คนมากมาย การกระทำดังกล่า
จึงส่งผลกระทบต่อคนเหล่านั้น

ตัวอย่างดังกล่าวทำให้เด็กรู้ว่า ถ้ามีคน
อื่นอยู่ด้วย ก็ต้องรู้จักเคารพคนอื่นเหล่านั้น แต่
ถ้าใครยังทำตัวเหมือนว่าอยู่คนเดียวในโลก
ไม่สนใจหรือใส่ใจคนรอบข้าง แสดงว่าคนคน
นั้นขาดความเคารพต่อคนอื่น

*ถ้าจะสอนให้เด็กรู้จักเคารพคนอื่น
ผู้ปกครองก็ควรเคารพเด็กเช่นกัน*

เมื่อไรจึงควรสอนเด็กให้รู้จัก ความเคารพ

ควรเริ่มสอนเด็กตั้งแต่วัยเล็ก เมื่อเริ่มสอนก็อย่าไปคาดหวังว่าเด็กจะเข้าใจความเคารพในทันที สิ่งสำคัญอยู่ที่การให้เด็กได้รับรู้ ได้ยิน และซึมซับทัศนคติ รวมทั้งการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมจนเป็นนิสัย และต้องสอนให้เขารู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยจิตใจที่ดีงาม แก้ไขนิสัยที่ตัวเขาคิดว่าไม่ถูกต้อง ในขณะที่ผู้ปกครองก็ต้องเคารพความคิดจิตใจของเด็ก และสอนให้เขาเคารพเราเช่นกัน

เมื่อเด็กรู้จักเคารพคนอื่น เขาก็จะค่อยๆ เรียนรู้การพึ่งพาตนเอง แต่ถ้าไม่สามารถปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยพึ่งพาตนเองได้ แสดงว่าวิธีการสอนที่ใช้อยู่เป็นวิธีที่ไม่ได้ผล

ผู้ปกครองจะต้องเคารพต่อความรู้สึก
นึกคิดของเด็ก และต้องสอนให้เด็ก
รู้จักเคารพผู้ปกครองเช่นกัน

ภาษิตที่เกี่ยวกับความเคารพ

- คนเราไม่ได้เกิดมาเพื่อตัวเองเท่านั้น (ซีเซโร นักปรัชญาชาวโรมัน)
- มนุษย์คือสิ่งมีค่าสูงสุด จะลบหลู่มิได้ (เซเนกา นักปรัชญาชาวโรมัน)
- หากไม่ยอมยอได้สิ่งใด ก็ไม่ควรกระทำสิ่งนั้นกับผู้อื่น (ขงจื้อ ปราชญ์ชาวจีน)
- เราต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม (เซเนกา นักปรัชญาชาวโรมัน)